

O. Marek Fiałkowski OFMConv
Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II w Lublinie
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4850-7420>
DOI: <https://doi.org/10.15633/9788363241414.20>

KATOLICY ŚWIECCY W KOŚCIELE NA MARGINESIE OGÓLNOPOLSKIEJ SYNTEZY SYNODU O SYNODALNOŚCI

Zainicjowany przez papieża Franciszka Synod Biskupów *Ku Kościołowi synodalnemu: komunია, uczestnictwo i misja*, odbywa się w nowej formule – rozłożonych na trzy lata etapów: lokalnego, kontynentalnego i powszechnego. W tym synodalnym procesie, którego celem jest konsultacja i wysłuchanie opinii wszystkich ochrzczonych, szczególna rola przypada katolikom świeckim¹. Papieżowi zależy na tym, aby usłyszeć od całego Kościoła o tym, co dzieje się w lokalnych parafiach, a także co, według poszczególnych osób, powinniśmy robić, aby pomóc ulepszać diecezje, parafie i w konsekwencji cały Kościół. W taki właśnie sposób można krótko scharakteryzować proces synodalny. Słowo „synod” oznacza bowiem „podróżowanie razem” i polega na słuchaniu Ducha Świętego i siebie nawzajem, aby rozeznaczyć drogę, którą mamy wspólnie przemierzać².

24 sierpnia 2022 roku na Jasnej Górze została zaprezentowana ogólnopolska synteza Synodu o synodalności³. Tym samym zakończyła się faza diecezjal-

---

¹ Zob. *Dokument przygotowawczy XVI Zwyczajnego Zgromadzenia Ogólnego Synodu Biskupów. „Ku Kościołowi synodalnemu: komunია, uczestnictwo i misja”*, https://www.synod.va/content/dam/synod/common/preparatory-document/word_pdf/pol_prepa_sp.pdf (dostęp: 9.06.2022).

² *Proces ułatwiania konsultacji synodalnych – broszura*, <https://synod.org.pl/docs/materialy-dotyczace-synodu/broszury-dokumentacje-prezentacje-pomocne-przy-organizowaniu-spotkan-synodalnych-w-parafiach-wspolnotach-zakonnych-i-innych-wspolnotach/proces-ulatwiania-konsultacji-synodalnych-broszura-po-polsku-tlumaczenie-automatyczne-po-angielsku-pdf/> (dostęp: 9.06.2022); zob. Międzynarodowa Komisja Teologiczna, *Synodalność w życiu i misji Kościoła*, Kraków 2021, nr 3-5.

³ *Synod 2021-2023. Synteza krajowa*, oprac. K. Kazimierska, M. Jewidokimow, W. Sadłoń SAC, L. Organek, koordynacja abp A.J. Galbas SAC, <https://episkopat.pl/synteza-ogolnopolska-synod-wskazuje-na-potrzebe-uczenia-sie-wspolnego-wedrowania-aby-budowac-wspolnote-kościola/> (dostęp: 25.08.2022).

na, która miała być przede wszystkim czasem słuchania siebie nawzajem oraz przekazywania indywidualnych i grupowych uwag, pomysłów, reakcji i sugestii. Chociaż – jak czytamy we wspomnianej syntezie – Synod nie był w Polsce wydarzeniem powszechnym, ale raczej wydarzeniem „mniejszościowym”⁴, to jednak synteza przynosi wiele ciekawych myśli i spostrzeżeń, które warto rozważyć. Szczególnie interesujące wydaje się spojrzenie na Kościół oraz na miejsce i rolę, jaką widzą dla siebie katolicy świeccy, którzy byli głównymi uczestnikami spotkań synodalnych.

Obraz Kościoła

Warto na początku podkreślić, że w omawianym dokumencie widoczne jest zrozumienie dla roli oraz szacunek wobec władzy i struktury hierarchicznej w Kościele. Owszem, na spotkaniach synodalnych zaakcentowano oczekiwanie zmian w Kościele, ale przede wszystkim dotyczących „sposobu jego funkcjonowania, nie zaś doktryny, czy struktury”⁵. Zmiany te są konieczne, aby Kościół mógł realizować swoją misję we współczesnym świecie.

Można przyjąć, że opis Kościoła jest dwutorowy, z jednej strony wskazujący na to, jakim powinien być i jakiego katolicy oczekują, a z drugiej strony oceniany krytyczny, często określany dosadnie, co jest wynikiem obserwacji i doświadczeń ludzi wierzących oraz w pewnym stopniu także osób obserwujących Kościół z boku. Przy takim ujęciu opisujący i oceniający Kościół odwołują się do pewnych wyobrażeń i obrazów Kościoła, które uważa się za istotne i niezbędne w jego urzeczywistnianiu się we współczesnym świecie.

Beata Chojnacka, podkreśla, iż nie przypuszczała, „że w Kościele jest tak dużo uformowanych świeckich, którzy widzą trudności, z jakimi boryka się Kościół, umieją je nazwać oraz nadać priorytety najistotniejszym sprawom, które zostały zawarte w syntezach”⁶. Wpływa to niewątpliwie także na ich postrzeganie i odbiór Kościoła w Polsce.

Katolicy świeccy oczekują Kościoła, w którym jest miejsce dla każdego, kto chce żyć Ewangelią. Podkreślają przy tym wartość różnorodności we wspólnocie eklezyjalnej. Ta otwartość przejawia się w trosce o słabych i krzywdzonych, a także tych, „którzy chcą dojrzewać do wiary, ale jeszcze nie są w pełnej z nim komunii. W takim podejściu eksponuje się misję Kościoła do tworzenia przestrzeni dialogu, tak dziś potrzebnego w podzielonym świecie. Krytyczne uwagi i opinie o Kościele nie tylko wskazują na jego słabości, ale także w pewien spo-

⁴ Tamże, s. 33–34.

⁵ Tamże, s. 31

⁶ B. Chojnacka, *Od nas zależy, czy wykorzystamy potencjał synodu*, <https://www.ekai.pl/beata-chojnacka-od-nas-zalezy-czy-wykorzystamy-potencjal-synodu/> (dostęp: 13.09.2022).

sób mówią o tym, czego katolicy świeccy oczekują i poszukują we wspólnocie eklezjalnej. Tym, co obecnie wydaje się przeważać, jest brak równowagi między wymiarem instytucjonalnym a wspólnotowym Kościoła. Może właśnie to skłania niektórych wierzących do postrzegania Kościoła i określania go jako „źle zarządzaną instytucję, a nie wspólnotę prowadzoną przez wyrazistych pasterzy”. Podobnie jest to widoczne w dosadnych określeniach: „pojazd wymagający gruntownej naprawy”, „organizacja o rzekomo religijnym charakterze”⁷. Kościół, jako instytucja smutna, pozbawionej serdeczności, załęczniona i zmęczona, bezradna wobec współczesnych przemian rzeczywiście jawi się jako nieatrakcyjna i oderwana od życia. Jeżeli do tego dodać słabości i grzechy ludzi Kościoła, które w ostatnim czasie mocno nadszarpiły jego autorytet, to nie dziwi fakt, że w odbiorze wielu osób jawi się on jako instytucja niewypełniająca tego, co głosi.

Ta gorzka ocena, która wybrzmiała ze spotkań synodalnych, nie jest zapewne do końca sprawiedliwa, ale oddaje pewne nastroje wśród katolików świeckich i innych obserwatorów Kościoła. Wymaga ona bardziej niż polemiki pokornego rachunku sumienia i podjęcia adekwatnych działań. Warto ją chyba potraktować jako wyraz troski o Kościół, nie zawsze sprawiedliwej, ale wyrażającej przynajmniej zainteresowanie sprawami Kościoła, jego kondycją i misją. Formujący ją katolicy świeccy, którzy odpowiedzieli na wezwanie papieża Franciszka, próbowali w ten sposób szczerze dzielić się swoimi odczuciami i niepokojami, ale także oczekiwaniami dotyczącymi Kościoła. Można chyba powiedzieć, że przebija pragnienie Kościoła wspólnotowego, otwartego i służebnego, który odważnie głosi Ewangelię, ukazuje znaczenie wiary dla życia każdego człowieka oraz wychodzi naprzeciw jego poszukiwaniom i wątpliwościom⁸.

W poszukiwaniu pasterzy

Aleksander Bańka zauważa, że z syntezy krajowej wyłania się „Kościół, który nie jest równomiernie rozpięty między poziomem wertykalnym a horyzontalnym. Wertykalny, czyli Bóg – ja, ja – moje serce, moje wnętrze w relacji do Boga. Zdaje się, że kuleje u nas wymiar horyzontalny: relacji międzyludzkich i to zarówno wewnątrz wspólnot, jak i bardzo wrażliwa kwestia relacji między prezbiterami a świeckimi”⁹. Rzeczywiście we wspomnianej syntezie wyraźnie

⁷ Synod 2021–2023. *Synteza krajowa...*, dz. cyt., s. 13–14.

⁸ Zob. A. Przybecki, *Stać się Kościołem słowa, prorocstwa i dialogi. Impulsy dla polskiego duszpasterstwa*, Poznań 2013, s. 133–146.

⁹ Prof. Bańka: *polscy katolicy marzą o Kościele wychodzącym na peryferie*, <https://www.ekai.pl/prof-banka-polscy-katolicy-marza-o-kosciele-wychodzacy-m-na-peryferie/> (dostęp: 20.09.2022).

widoczny jest wątek współpracy duchownych i katolików świeckich. Kojarzy się on czasami między innymi z problemami dotyczącymi przejmowania kompetencji, szeroko rozumianą demokratyzacją Kościoła, słowem z tym, z czym kojarzy się dzisiaj tzw. droga synodalna w Niemczech¹⁰.

Może warto zatem potraktować kwestie relacji duchowni – świeccy nieco z innej strony, a mianowicie jako przejaw oczekiwań wyrażanych przez katolików świeckich wobec pasterza. Uprawnia do tego wspomniana już deklaracja szacunku dla władzy hierarchicznej i zrozumienia jej roli. Synteza krajowa zauważa, że w opiniach uczestników grup synodalnych zasadniczo nie kwestionuje się roli papieża, biskupa, księdza. Szanuje się duchownych i konsekrowanych oraz nie chce się także przejmować ich kompetencji. Wierzący chcą mieć do nich zaufanie i traktować ich jak pasterzy, czują się za nich odpowiedzialni, mając świadomość trudnej misji i konieczności wsparcia¹¹.

Wysoko cenione są i znane dobre przykłady duchownych, prawdziwie zaangażowanych i oddanych parafii, diecezji i powierzonym sobie dziełu. Wierni szukają autentycznych pasterzy, żyjących wiarą, przewodników duchowych w trudnym świecie, kompetentnych i wiarygodnych. Świeccy cenią u księży: „świadomość powołania, głęboką wiarę, prawdziwą pobożność, życie według zasad, dbałość o kult i nauczanie, troskę o człowieka, miłość do Kościoła, apolityczność przy jednoczesnym zaangażowaniu w sprawy społeczne, bezinteresowność, a przede wszystkim autentyczność i świadectwo”¹². Aby sprostać takim wymaganiom, konieczne jest kształtowanie postawy otwartości i słuchania.

Istnieje w Polsce pewien deficyt spotkań i wzajemnego słuchania duchownych i katolików świeckich. Brak otwartości na innych rodzi niechęć, izolację, przekonanie o nieomyślności, podążanie za utartymi schematami. Trudności w relacjach duchowi – świeccy mogą być wynikiem życia w swego rodzaju dwóch odrębnych i odseparowanych „bańkach środowiskowych”. Lekarstwem na to jest między innymi wyjście poza kurie i plebanie, rozmowy ze świeckimi. Trzeba także dzisiaj szukać nowych form spotkań, otwartych na myślących inaczej, poszukujących i zagubionych. Słuchanie, zabieranie głosu i dialog wymagają nie tylko stworzenia odpowiedniej przestrzeni, ale też języka komunikacji¹³. Kościół nie nadąża za zmianami w sposobach komunikacji międzyludzkiej. Używany w Kościele język jest często „hermetyczny, skupiony na sobie i oderwany od rzeczywistości. Język, w jakim przekazuje się młodym treści wia-

¹⁰ Zob. D. Lipiec, *Problemy we współpracy duchowieństwa i laikatu*, „Roczniki Teologiczne” 50 (2003), z. 6, s. 231-245.

¹¹ *Synod 2021-2023. Synteza krajowa...*, dz. cyt., s. 26.

¹² Tamże, s. 14; zob. M. Fiałkowski, R. Sadlak, *Młodzi w Kościele. Inspiracje dla duszpasterstwa młodzieży w świetle posynodalnej adhortacji „Christus vivit”*, Opole 2021, s. 51-62.

¹³ *Synod 2021-2023. Synteza krajowa...*, dz. cyt., s. 18.

ry podczas lekcji religii oraz kazań, cechuje często anachroniczność, sztuczność, a w efekcie mała komunikatywność. Podobne opinie dotyczą języka listów biskupów i homilii. Tymczasem wierni poszukują pasterzy, którzy zasłuchani w potrzeby ludzi potrafią na nie odpowiedzieć w duchu ewangelicznym, bez moralizatorstwa, zdawkowości i oderwania od życia. Rodzi to postulat częstych kontaktów pasterzy z wiernymi, którzy chcą mieć do nich łatwy dostęp.

Katolicy świeccy, szanując władzę duchownych, podkreślają jej służebny charakter. Władza to odpowiedzialność, ale przede wszystkim to służba na rzecz misji Kościoła. Władza wymaga zaufania, a to rodzi się z wiarygodności. Pasterz, jakiego poszukują wierni, to pasterz ukształtowany na wzór Chrystusa, który „nie przyszedł, aby Mu służono, lecz aby służyć i dać okup za wielu” (Mk 10, 45). Styl służebny ułatwia nawiązanie kontaktów z wiernymi, przełamuje schematy i stereotyp oraz pozwala się spotkać i usłyszeć, zwłaszcza na płaszczyźnie wspólnej troski o Kościół i jego misję. Pokora i służba w posłudze duszpasterskiej to skuteczne świadectwo traktowania poważnie przesłania Ewangelii. Jego siła wychodzi poza wspólnoty parafialne i diecezję, ale przyciąga także ludzi zdystansowanych do Kościoła, zmarginalizowanych, a nawet odrzucających przesłanie Chrystusa. Krytyka dotycząca pasterzy płynie z troski o duchownych i Kościół, który potrzebuje charyzmatycznych duchownych. Znacząco w tym kontekście brzmią słowa zapisane w syntezie krajowej, że u niektórych wiernych rodzi się wrażenie „jeszcze nie fizycznego braku księży, ale duchowego”. Z drugiej strony potrzebna jest modlitwa za księży, pokorne otwarcie się na siebie, odwaga, przemiana wewnętrzna oraz konkretne wsparcie i wypracowanie sposobów wzięcia współodpowiedzialności za parafię.

Formacja katolików świeckich

Lektura syntezy krajowej nasuwa konieczność formacji zarówno duchownych, jak i katolików świeckich. Wskazują na to między innymi niepokojące fragmenty dotyczące ewangelizacji będącej podstawowym celem Kościoła. Jest to zadanie trudne, ale konieczne do podjęcia, jednak – co zaznaczono w syntezie – ewangelizacja jest prawie nieobecna w myśleniu katolików świeckich. „Przyczyną takiego stanu nie jest brak chęci i motywacji, ale sama natura ewangelizacji, która realizuje się przez więzi i relacje, a tego brakuje w naszych wspólnotach parafialnych” (s. 23). Towarzyszy temu brak odpowiedniego przygotowania – „świeckim brakuje odpowiedniej formacji oraz podstawowej wiedzy religijnej”¹⁴.

Właśnie w tym szczególnie objawia się „pęknięcie między duchownymi i świeckimi”, brak wspólnego doświadczenia w ewangelizacji i brak wspólnych inicjatyw. Wprawdzie doświadczenia synodalne ukazały nowe możliwości

¹⁴

Tamże, s. 23.

i szanse, jednak nadal dominuje model bierności i „konsumpcyjno-usługowe” podejście do parafii. Chociaż model parafii, w której dominuje proboszcz, jest kwestionowany, to jednak w wielu parafiach katolicy świeccy nie chcą i nie są mentalnie przygotowani do podjęcia zadań w parafii i współodpowiedzialności. „W konsultacjach synodalnych podkreślano głęboko zakorzeniony i rozpowszechniony klerykalizm, za który odpowiedzialni są nie tylko prezbiterzy, ale i świeccy wzmacniający takie postawy wśród księży”¹⁵.

Wspomniana sytuacja wymaga zmiany mentalności, nawrócenia, uczenia się wspólnego wędrowania, aby odnowić Kościół. Już samo doświadczenie konsultacji synodalnych, spotkań w grupach synodalnych jest swoistą formacją. Synodalność nie jest łatwa, można ją porównać z wpłynięciem na nieznaną wodę. Daje ona jednak szansę na wysłuchanie, otwiera drogę do zaangażowania i odpowiedzialności, rodzi poczucie, że jesteśmy Kościołem. Ponadto podsyca tak dziś ważny entuzjazm wiary, który przyciąga innych i buduje przestrzeń komunikacji. Jednak to, co szczególnie tutaj ważne, to odkrywanie palącej potrzeby formacji duchowej i intelektualnej wiernych. Być może warto uwzględnić ten formacyjny element w zaproponowanej idei kontynuacji spotkań synodalnych w ramach tzw. Ruchu Synodalnego¹⁶.

Tak dziś konieczna formacja chrześcijańska powinna prowadzić katolików świeckich nie tylko do odkrycia właściwego im powołania, ale także do tego, aby mogli w pełni na nie odpowiedzieć i podjąć powierzoną im misję. Wiąże się to z akceptacją własnej tożsamości katolika świeckiego i koniecznością odczytania na nowo kapłaństwa chrzcielnego i kapłaństwa służebnego. Pozwoli to unikać pokusy zacierania różnic, które prowadzi do zamieszania we wspólnocie Kościoła.

Odnalezienie swojego miejsca w Kościele ułatwia harmonijną współpracę wszystkich jego podmiotów w dziele pośrednictwa zbawczego. Współpraca duchownych, osób konsekrowanych i świeckich opiera się bowiem na dialogu, który domaga się nie tylko uszanowania partnerów, ale również zakłada świadomość własnego miejsca, roli i zadań we wspólnocie kościelnej. Dopiero takie poczucie własnej tożsamości może być punktem wyjścia do wzajemnej współpracy oraz umożliwić rozeznanie darów i charyzmatów przydatnych do budowania wspólnoty Ludu Bożego¹⁷.

***

¹⁵ Tamże, s. 15; zob. M. Łysek, *Nerki Kościoła. Kilka obrazów podsumowujących synod o synodalności*, <https://deon.pl/wiara/wiara-i-spoleszczenstwo/nerki-kosciola-kilka-obrazow-podsumowujacych-synod-o-synodalnosci,2243396> (dostęp: 12.09.2022).

¹⁶ *Synod 2021-2023. Synteza krajowa...*, dz. cyt., s. 33.

¹⁷ Zob. M. Fiałkowski, *Formacja chrześcijańska katolików świeckich w świetle nauczania Kościoła współczesnego. Studium teologicznopastoralne*, Lublin 2010, s. 344-347.

Synteza krajowa „nie jest tylko zbiorem opinii na temat Kościoła”. Należy ją raczej traktować jako wyraz duchowy potrzeb i oczekiwań osób biorących udział w konsultacjach synodalnych. Trzeba także pamiętać, że osób zaangażowanych w Synod nie było zbyt wiele – szacuje się, że wzięło w nim udział od 50 do 100 tys. osób¹⁸. Istotny jest także fakt, że Synod bardziej angażował świeckich niż duchownych i to właśnie katolikom świeckim dał szansę na wypowiedzenie swojej opinii oraz stworzył przestrzeń do ich wysłuchania. Te opinie są ważne także ze względu na to, że w konsultacjach synodalnych brali udział głównie wierni już zaangażowani w życie parafii, członkowie wspólnot, praktykujący, choć wcześniej niezaangażowani¹⁹.

Nielatwo było także przygotować samą syntezę krajową, która powstała na podstawie syntez diecezjalnych i głosów indywidualnych. Synteza ta, co zrozumiałe, napotkała na różnice stylu i form językowych. Wiele tematów powtarzało się, niekiedy przeważało podejście pragmatyczne, formułowano postulaty, analizowano aktualną sytuację. Jednak przede wszystkim dzielono się doświadczeniami, pragnieniami i oczekiwaniami odnośnie do lokalnych Kościołów, jak i Kościoła powszechnego. Należy to zatem traktować jako przejaw odpowiedzialności oraz troski o konkretną parafię oraz o cały Kościół.

Jak czytamy w omawianym dokumencie, „Synteza jest [...] owocem duchowego procesu rozeznawania, który przeniknięty był modlitwą i polegał na szczerym dzieleniu się własnymi doświadczeniami w otwartości na działanie Ducha Świętego. Rzecz jasna synteza nie wyczerpuje głębi duchowych doświadczeń wynikających z wiary chrześcijańskiej. Doświadczenie wiary chrześcijańskiej opiera się bowiem na tak osobistej i intymnej relacji z Bogiem we wspólnocie Kościoła, że nie da się jej w pełni wyrazić oraz zakomunikować za pomocą potocznego języka”²⁰.

W takim zatem duchu należy potraktować opinie uczestników konsultacji synodalnych dotyczące Kościoła oraz miejsca i roli w nim katolików świeckich. Choć można wskazać na pewne słabości krajowej syntezy, to nie można nie zauważyć, że niektóre trendy i spostrzeżenia znajdują potwierdzenie w badaniach dotyczących religijności Polaków, np. odnoszące się do religijności młodzieży²¹. Ponadto potoczne obserwacje duszpasterzy i ludzi wierzących są zbieżne z niektórymi wnioskami prezentowanymi w syntezie krajowej. Warto zatem wsłuchać

¹⁸ *Synod 2021–2023. Synteza krajowa...*, dz. cyt., s. 34; *Synteza ogólnopolska: Synod wskazuje na potrzebę uczenia się wspólnego wędrowania, aby budować wspólnotę Kościoła*, <https://episkopat.pl/synteza-ogolnopolska-synod-wskazuje-na-potrzebe-uczenia-sie-wspolnego-wedrowania-aby-budowac-wspolnote-kosciola/> (dostęp: 25.08.2022).

¹⁹ *Synod 2021–2023. Synteza krajowa...*, dz. cyt., s. 33–34.

²⁰ Tamże, s. 37.

²¹ Zob. Katolicka Agencja Informacyjna, *Kościół w Polsce. Raport*, Warszawa 2021.

się w głos katolików świeckich zaangażowanych w proces synodalny, pamiętając o słowach proponowanych przez *Dokument przygotowawczy XVI Zwyczajnego Zgromadzenia Ogólnego Synodu Biskupów*: „Zdolność do wyobrażenia sobie innej przyszłości dla Kościoła i jego instytucji na miarę misji, jaką otrzymał, zależy w dużej mierze od tego, czy zechce on uruchomić procesy słuchania, dialogu i rozeznania wspólnotowego, w których wszyscy i każdy z osobna będzie mógł uczestniczyć i wnieść swój wkład”²².

Bibliografia

Chojnacka B., *Od nas zależy, czy wykorzystamy potencjał synodu*, <https://www.ekai.pl/beata-chojnacka-od-nas-zalezy-czy-wykorzystamy-potencjal-synodu/> (dostęp: 13.09.2022).

Dokument przygotowawczy XVI Zwyczajnego Zgromadzenia Ogólnego Synodu Biskupów. „Ku Kościołowi synodalnemu: komunია, uczestnictwo i misja”, https://www.synod.va/content/dam/synod/common/preparatory-document/word_pdf/pol_prepa_sp.pdf (dostęp: 9.06.2022).

Fiałkowski M., *Formacja chrześcijańska katolików świeckich w świetle nauczania Kościoła współczesnego. Studium teologiczno-pastoralne*, Wydawnictwo KUL, Lublin 2010.

Fiałkowski M., Sadlak R., *Młodzi w Kościele. Inspiracje dla duszpasterstwa młodzieży w świetle posynodalnej adhortacji „Christus vivit”*, RW WT UO, Opole 2021.

Katolicka Agencja Informacyjna, *Kościół w Polsce. Raport*, Wydawnictwo KAI, Warszawa 2021.

Lipiec D., *Problemy we współpracy duchowieństwa i laikatu*, „Roczniki Teologiczne” 50 (2003), z. 6, s. 231–245.

Łysek M., *Nerki Kościoła. Kilka obrazów podsumowujących synod o synodalności*, <https://deon.pl/wiara/wiara-i-spolesczenstwo/nerki-kosciola-kilka-obrazow-podsumowujacych-synod-o-synodalnosci,2243396> (dostęp: 12.09.2022).

Międzynarodowa Komisja Teologiczna, *Synodalność w życiu i misji Kościoła*, Wydawnictwo ITKM, Kraków 2021.

Proces ułatwiania konsultacji synodalnych – broszura, <https://synod.org.pl/docs/materialy-dotyczace-synodu/broszury-dokumentacje-prezentacje->

²² *Dokument przygotowawczy XVI Zwyczajnego Zgromadzenia Ogólnego Synodu Biskupów...*, dz. cyt., nr 9.

-pomocne-przy-organizowaniu-spotkan-synodalnych-w-parafiach-wspolnotach-zakonnych-i-innych-wspolnotach/proces-ulatwiania-konsultacji-synodalnych-broszura-po-polsku-tlumaczenie-automatyczne-po-angielsku-pdf/ (dostęp: 9.06.2022).

Prof. Bańka: polscy katolicy marzą o Kościele wychodzącym na peryferie, <https://www.ekai.pl/prof-banka-polscy-katolicy-marza-o-kosciele-wychodzacy-m-na-peryferie/> (dostęp: 20.09.2022).

Przybecki A., *Stać się Kościołem Słowa, prorocstwa i dialogi. Impulsy dla polskiego duszpasterstwa*, RW WT UAM, Poznań 2013.

Synod 2021-2023. Synteza krajowa, oprac. K. Kazimierska, M. Jewidokimow, W. Sadłoń SAC, L. Organek, koordynacja abp A.J. Galbas SAC, <https://episkopat.pl/synteza-ogolnopolska-synod-wskazuje-na-potrzebe-uczenia-sie-wspolnego-wedrowania-aby-budowac-wspolnote-kosciola/> (dostęp: 25.08.2022).

Synteza ogólnopolska: Synod wskazuje na potrzebę uczenia się wspólnego wędrowania, aby budować wspólnotę Kościoła, <https://episkopat.pl/synteza-ogolnopolska-synod-wskazuje-na-potrzebe-uczenia-sie-wspolnego-wedrowania-aby-budowac-wspolnote-kosciola/> (dostęp: 25.08.2022).

Streszczenie

KATOLICY ŚWIECCY W KOŚCIELE NA MARGINESIE OGÓLNOPOLSKIEJ SYNTEZY SYNODU O SYNODALNOŚCI

W sierpniu 2022 r. opublikowano w Polsce syntezę krajową podsumowującą etap diecezjalny Synodu o synodalności. Dokument zbiera najważniejsze opinie dotyczące Kościoła wyrażone przede wszystkim przez katolików świeckich zaangażowanych w życie parafii. Artykuł jest próbą ukazania miejsca i roli, jaką widzą dla siebie w Kościele katolicy świeccy, którzy byli głównymi uczestnikami konsultacji synodalnych. W tym celu najpierw zaprezentowano obraz Kościoła, jaki wyłania się z omawianego dokumentu, następnie obraz pasterza, który w pewnym stopniu oddaje stan relacji świeccy - duchowni. Na zakończenie podjęto kwestię pilnej potrzeby formacji, przede wszystkim skierowanej do katolików świeckich.

Słowa kluczowe: synod, synodalność, katolicy świeccy, pasterz, formacja, Kościół

Summary

LAY CATHOLICS IN THE CHURCH. IN THE MARGIN OF THE NATIONAL SYNTHESIS OF THE SYNOD ON SYN- ODALITY

In August 2022, a national synthesis was published in Poland, summarizing the diocesan stage of the synod on synodality. The document is a collection of the most important opinions concerning the Church, expressed mostly by lay Catholics involved in the life of their parishes. The article aims to present the place and role that lay Catholics, participating in the synod consultation, would like to undertake in the Church. The article outlines the image of the Church that emerges from the document, as well as the image of the priest, which, to some extent, constitutes a reflection of the relationship between laypeople and the clergy. Finally, the issue of a burning need of formation, directed mostly to lay Catholics, is addressed.

Keywords: synod, synodality, lay Catholics, priests, formation, the Church

Nota o Autorze

Marek Fiałkowski OFMConv (franciszkanin), prezbiter Prowincji św. Antoniego Padewskiego i bł. Jakuba Strzebie, zakonu Braci Mniejszych Konwentalnych (święcenia 1991), dr hab. teologii pastoralnej; profesor Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, kierownik Katedry Teologii Pastoralnej w Instytucie Nauk Teologicznych KUL, wiceprzewodniczący Stowarzyszenia Pastoralistów Polskich, członek Komitetu ds. Dialogu z Niewierzącymi KEP, członek Franciszkańskiego Towarzystwa Naukowego, członek Międzynarodowego Towarzystwa Naukowego Fides et Ratio, redaktor Leksykonu Teologii Pastoralnej (Lublin 2006), redaktor „Roczników Teologicznych” (zeszyt pastoralny), przełożony klasztoru domu studiów bł. Jana Dunsza Szkota w Lublinie. Zainteresowania badawcze: relacje Kościoła i świata, obecność chrześcijan w życiu społeczno-politycznym, duszpasterstwo nadzwyczajne, teologia rodziny, formy aktywizacji laikatu w Kościele i świecie.